

УДК 35.071

DOI: 10.5281/zenodo.4135977

Воронкова В.Г., доктор філософських наук, професор, Академік академії наук вищої освіти України, завідувач кафедри менеджменту організацій та управління проектами, Інженерний навчально-науковий інститут Запорізького національного університету, м. Запоріжжя

Voronkova V., Doctor of Philosophy (D.Sc.), Professor, Academician of the Academy of Higher Education of Ukraine, Head of the Department of Management of Organizations and Project Management, Engineering educational and scientific Institute of Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia

Олексенко Р.І., доктор філософських наук, професор, професор кафедри публічного управління та права, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, Мелітополь

Oleksenko R., Doctor of Philosophy, Professor, Professor of Department Public Administration and Law, Dmytro Motornyi Tavria state agrotechnological University, Melitopol

**ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЯК
ДИНАМІЧНОЇ СИСТЕМИ У КОНТЕКСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

**FORMATION OF THE SOCIAL DEVELOPMENT CONCEPT AS A
DYNAMIC SYSTEM IN THE CONTEXT OF PUBLIC ADMINISTRATION**

В статті розкрито удосконалення моделі соціального розвитку, зумовленої важливою загальнонауковою, теоретичною, методологічною і практичною роллю у науковому пізнанні. Представлено концептуалізацію моделі соціального розвитку на основі принципів системності та ієрархії, побудованої на міждисциплінарному дискурсі та їх практичному використанню у публічному управлінні та адмініструванні. Визначено концептуальну універсальність законів соціального розвитку та їх просторово-часову спільність функціонування між явищами і процесами соціального розвитку. Обґрунтовано категоріальну природу соціального розвитку як динамічної системи, пов'язаної із зростанням нестійкості та нестабільності сучасного суспільства, що приводить до необхідності удосконалення моделі соціального розвитку.

Ключові слова: *публічне управління, адміністрування, соціальний розвиток, модель соціального розвитку, динамічна система, проблеми соціального розвитку.*

Actuality of the research theme is that the improvement of the model of social development is due to the important general scientific, theoretical, methodological and practical role in the scientific cognition of public administration.

The main goal of the article is conceptualization of the model of social development and applying the principles of system and hierarchy based on interdisciplinary discourse and their practical usage for further social development. The main task of the study is to search for systemic principles and laws that determine the conceptual universality of the laws of social development, space-time commonality of functioning and establishing relationships between phenomena and processes of social development. The leading approach of the study of the theme of improvement of the model of social development is the usage of certain symmetry with some deviations from the last one, which require justification of categorical nature of social development and self-development, connected with the growth of instability and instability of modern society, leads to the necessity of improvement of

the model of social development. The scientific novelty of the research is determined by the construction of a complex system of notions, categories and principles of varying degrees of commonality connected with the relations of the hierarchy and at the same time as such, which represent a certain integrity, the search for methodological tools to build a model of social development in the context of public administration and at the same time create a certain integrity of the methodological construction of hierarchy theory and analysis of complex multi-level objects of various nature. Materials of the article have practical value for managers, leaders of different levels of management, scientists involved in the field of social policy and social development.

Keywords: *public administration, social development, model of social development, dynamic system, problems of social development.*

Постановка проблеми. Публічне управління та адміністрування у сфері соціального розвитку представляє собою концептуальну основу для розгортання наукових досліджень, що розкривають закони саморозвитку складних соціетальних систем, що визначають функціонування і самоуправління ієрархічних об'єктів самої різної природи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У статті ми спираємося на праці відомих вчених з публічного управління та адміністрування, як В. Баштанника, С.Домбровської, В.Коврегіна, О.Коленова, В.Скуратівського, В.Трощинського, П. Ситника, К. Ващенко, І. Дудової, Ю. Ковбасюка, П. Ситника, які в тій чи іншій мірі зачіпають досліджувану проблему. В досліджуваних статтях, дотичних до даної теми, визначається система понять, категорій і принципів різної міри спільності, пов'язаних відносинами ієрархії і одночасно як таких, що представляють певну цілісність, пошук методологічних інструментів побудови моделі соціального розвитку у контексті публічного управління та адміністрування, що одночасно створюють методологічну побудову теорії ієрархії складних багаторівневих об'єктів самої різної природи. Незважаючи на досить помітний аналіз досліджуваної проблеми соціального

розвитку як динамічної системи у контексті публічного управління та адміністрування у науковій літературі в інформаційну епоху, що представляє новий етап розвитку цивілізації, розкрита ще недостатньо у повній мірі та її не можна вважати вивченою достатньою мірою.

Постановка завдання. Метою статті є концептуалізація моделі соціального розвитку та застосування принципів системності та ієрархії, побудованої на міждисциплінарному дискурсі та їх практичного використання у сфері соціального розвитку. Головним завданням наукового дослідження є пошук системних принципів і законів, що визначають концептуальну універсальність законів соціального розвитку, просторово-часову спільність функціонування та встановлення відносин між явищами і процесами соціального розвитку, між інтеркультурними практиками як індикатора взаємодії полікультурних груп і спільнот поліетнічного соціуму [1, С. 41-42].

Методологія аналізу включає гіпотетико-дедуктивний метод побудови моделі соціального розвитку і визначив можливість переходу від змістовних тверджень аксіом до частково і достатньо формалізованих наслідків. Останнє у свою чергу визначило можливість побудови просторової структури ідеальної моделі ієрархії, яка дозволила узагальнити всі різноманітні підходи і сформувати цілісну модель. Історія створення моделі соціального розвитку у публічному управлінні та адмініструванні як системи свідчить, що концепція ієрархії розглядалася у контексті багатьох наук, використовуючи власну методологію і описуючи власні результати на мові власної дисципліни, розширяючи дослідження на основі використання філософських принципів, методів, підходів та на основі формальних і математичних засобів. Іноді при спробі побудови моделі використовувався інтегральний підхід, а в інших випадках, методи, пов'язані з редукціонізмом. Труднощі побудови моделі соціального розвитку пов'язані з відсутністю абстрактних характеристик, що узагальнюють властивості ієрархії якісно різних об'єктів різних наук. Ми намагалися уникнути одностороннього підходу інтегративного чи редукціоністського на основі уявлень про діалектику взаємовідносин антиномій

і об'єднання ієрархічних частин у систему та розуміння системи соціального розвитку як ефективної, дієвої та результативної моделі та використання історичної компаративістики [9, С. 252].

Виклад основного матеріалу. Концептуалізація моделі соціального розвитку та застосування принципів системності та ієрархії пов'язана з побудованою на міждисциплінарному дискурсі моделі, її практичному використанні у сфері соціальної політики. Виявлення особливостей взаємовідносин абстрактних рівнів організації дозволило ввести в теорію ієрархії уявлення про принцип саморозвитку багаторівневих систем, формалізувати взаємовідносини рівнів організації, проте ускладнення підрівнів системи ускладнюється і приводить до стану нестійкості і необхідності перетворення структурної організації. Ефективність та результативність публічного управління та адміністрування завжди прямо залежать від економічного та соціального розвитку суспільства, оскільки функціонування будь-якого суспільства не можливе розвиватися без злагодженого порядку системної цілісності організації та вироблення механізму самоорганізації щодо подолання нестійкості системи, а нові умови функціонування системи вимагають змін, перебудови, перетрансформації системних рівнів складної системи соціального розвитку, їх гуманізації [2, С. 11].

Зміни ці не можуть здійснюватися на основі нарощування причинно-наслідкових відносин, що ускладнюють систему, а причинно-наслідкові відносини слід замінити зовнішніми ймовірнісними відносинами як аналогічними собі системами.

Формування моделі соціального розвитку у контексті тоталогенезису.

При формування моделі соціального розвитку у контексті тоталогенезису виявляються два напрямки соціального розвитку: 1) конкурентна боротьба; 2) кооперація з собі подібними системами. Якщо перший шлях вимагає мобілізації всіх ресурсів і удосконалення структурної перебудови організації, то другий шлях пов'язаний з докорінними перетвореннями структурної організації. Ці перетворення виражаються у тому, що система стає частиною системи більш

високої організації і віддає найбільш важливі функції управління своїми частинами новому центру управління, зберігаючи частину функцій управління за власними рівнями і набуваючи нових властивостей щодо досягнення цілісності більш високої організації. Поняття емерджентності набуває нових рис у процесі перетворень в організації через призму змін єдності різноманітності, навіть якщо змінюється характер самого різноманітності і єдності. Не випадково Г.В.Ф. Гегель назвав єдність у багатоманітності тотальністю, розуміючи під тотальністю розумів будь-яке утворення, що розгортається саме у собі і вніс у це поняття рух, що дозволило під тотальністю розуміти тоталогенезис [5, с.89]. А це відкривало нові перспективи, які були повязаними з наступними питаннями:

1) механізм процесу тоталогенезису в умовах глобалізації [3, с. 15];

2) збереження ідентичності тотальності як єдності у багатоманітності, що змінюється, потребує якісних змін і характеру відносин між компонентами системи як цілісності [4, с. 86];

3) необхідність побудови нової універсальної метафізичної моделі тоталогенезису, а також вироблення принципу оптимального управління будь-якими трансформаціями з метою досягнення безпеки соціально-еколого-економічних систем [6].

Під тотальністю у нашому випадку розуміється модель соціального розвитку, аналіз якої дозволяє зрозуміти механізм збереження ідентичності цілісності соціальної системи. Для розуміння тотальності виокремимо принципи метафізики тотальності тоталогенезису:

1) *монадно-практичний*, що виражається сукупністю «все є у всьому», «все пов'язане з усім», «все несе інформацію про все»;

2) *причинно-кондиційний*, в контексті якого встановлюється зв'язок між зовнішніми причинами взаємодіями компонентів як монад, так і кондиційними, що одночасно впливають одна на одну і, змінюючи монадні властивості, змінюють зовнішню причинну поведінку, в результаті чого розгортається рефлексивний саморозвиток тотальності;

3) *сізігії, тобто поєднання пари протилежностей*, які створюють збереження ідентичності тотальності, незважаючи на зміни і метаморфози при розгортанні тотальності, в результаті чого внутрішня структура будь-якої тотальності повинна бути не хаотичною, а складатися з компонентів, що мають монадно-пересічну природу. Від плинного співвідношення компонентів системи залежить досягнення гармонійності і подолання дисгармонійності з метою досягнення соціального захисту як фундаментальної складової розвитку соціальних систем [7, с. 36-39]. Постійна підтримка оптимального сізігійного значення і будь-якої складної системи-тотальності у процесі змін є умовою постійної внутрішньої узгодженості та збереження її ідентичності. Всі ці глибоко філософські ідеї впливають на формування моделі соціального розвитку як тотальності, всезагального зв'язку всього зі всім, єдності протилежностей, досягнення єдності в багатоманітності, що відкриває нові перспективи, дозволяє вирішувати всі суперечності, щоб привести модель соціального розвитку як найважливішої сфери суспільства до гармонії, синергії, збереження максимальної внутрішньої взаємовідповідності, а для цього слід виробити державні механізми зміцнення соціально-економічної безпеки [8] та подальшого управління соціальним розвитком, від яких залежить співвідношення порядку і хаотичності і приведення його до стійкості тоталогенезису, збереження внутрішньої гармонійності чи переходу у стан нестійкості чи розпаду тотальності та саморозгортання складних соціальних систем в умовах невизначеності.

Саморозгортання складних систем соціального розвитку в контексті розвитку і перетворень.

Саморозгортання складних систем соціального розвитку в умовах невизначеності є складовою частиною проблем підвищення ефективності соціального розвитку, що вимагає удосконалення стратегії публічного управління та адміністрування. Складні ієрархічні системи соціального розвитку представляють собою соціальний, економічний, організаційний, виробничий організм, що складається з цілої сукупності підсистем розвитку.

Термін саморозгортання скиданих ієрархічних систем в умовах невизначеності розкриває переходи якості від одного стану до іншого, тому саморозгортання відбувається як в умовах онтогенезу, так філогенезу соціальних систем в контексті становлення діджиталізованого суспільства [10, с.62-83]. Саморозгортання складних соціальних систем будь-якої складності слід визначити як простір, у якому відбувається процес як розгортання, формування нової соціальної субстанції, яка формується цим механізмом і перетворює дійсність соціального розвитку у нову якість. В контексті саморозгортання складних соціальних ієрархічних систем відбувається самовиробництво системою компонент, які реалізують процесуальну конфігурацію, що відбуваються завдяки механізмам саморегуляції, самореференції, аутопоезису. Способи системних перетворень – це ті конкретні системні перетворення, які реалізуються синхронічно чи діахронічно у системі розвитку, що привносять у кожне системне перетворення конкретних характеристик, а якщо вони відсутні, то потребує реформації відповідних структур [11, с. 129]. У залежності від виду і порядку реалізації системних перетворень конкретний соціальний розвиток може представлятися або у формі еволюції (зменшення, збільшення чи повторення) або у розвитку скачкоподібного, катастрофічного, революційного, з переривом поступовості, перетворенням кількості у якість. Джерела розвитку – це рушійні сили розвитку, хочемо ми того чи ні, які включають внутрішні джерела, які властиві носіям соціального розвитку як мінливість, так і зовнішні, що діють негативно, позитивно, нейтрально, приводять до перетворень (у тому числі до елімінації) нестійких і реліквімації (стійких) носіїв розвитку. Фактори середовища, у свою чергу, можуть перетворюватися чи зберігатися у результаті позитивної, негативної чи нейтральної дії на них зовнішніх носіїв розвитку. У результаті це приводить до коеволюції – одночасної і взаємопов'язаної еволюції тих чи інших чинників, а точніше, до розвитку деякої суперсистеми, що охоплює все нові й нові підсистеми і передвизначає їх подальшу коеволюцію, пов'язану з модернізацією всіх систем суспільства [12, с.42]. У

результаті умови розвитку приводять до наступної насильницької або автоматичної схеми соціального розвитку:

- 1) джерела розвитку поставляють еволюційну сировину – носіїв розвитку;
- 2) чинники середовища, як-от відбір, сортують їх, одних елімінують, інших перетворюють (у межах даної форми матерії), третіх зберігають; носіїв розвитку, які неелімінувалися, знову під дією внутрішніх і зовнішніх джерел еволюції перетворюють, зберігають, елімінують і так без кінця.

Більшість відносин єдності елементів розвитку складається з елементів синхронічної і діахронічної упорядкованості носіїв розвитку і способів системних перетворень, відносин односторонньої детермінації, взаємодії, односторонніми діями між носіями розвитку і факторами середовища, між великою кількістю елементів розвитку та ймовірнісними «відносинами полімоноваріантності» взаємодії. Під структурою розуміється ієрархічність відносин між елементами системи, а під функцією – сукупність відповідних реакцій як на різні впливи ззовні, так і всередині системи. Розвиток – це такий об'єкт-система, у якості великої кількості первинних елементів якого виступає велика множина відносин єдності, композиції чи декомпозиції, що уявляють собою певну структуру, яка все ж таки націлена на інноваційність [13, с.169-170].

Формування концепції соціального розвитку у контексті публічного управління та адміністрування.

Сьогодні, в умовах трансформаційної економіки, запровадження та розвитку новітніх процесів в Україні, ми спостерігаємо тенденцію до зменшення функцій публічного управління та адміністрування, критичне наближення моделі соціального розвитку до кризової ситуації в політичній та соціально-економічній сферах. Соціум та управління є взаємо- пов'язаними поняттями, що вимагають виявити механізми саморозвитку багаторівневих складаних систем, до яких відноситься і сфера соціального розвитку. Концептуалізація моделі соціального розвитку побудована на міждисциплінарній теорії і суспільній моделі, а також її використання у різних

сферах практичної діяльності інноваційно-інвестиційної політики антикризового розвитку реального сектору економіки України [14, с.33-34]. Діяльність держави вивчається в різних наукових напрямках: адміністративному та конституційному праві, теорії держави і права, політології, соціології тощо. Наприклад, політична наука досліджує природу і закономірності політичної діяльності держави. Юридична наука вивчає правові аспекти функціонування державних органів. Соціологія показує універсальність соціальної системи саморегулювання, а публічне адміністрування у сфері соціального розвитку дозволяє зрозуміти механізм і особливості регулювання суспільних відносин [15, с. 24]. Тому, у першу чергу, доцільно розглянути поняття «публічного адміністрування», яке нерозривно пов'язане також з поняттям «публічного управління». Такий погляд є більш широким за своїм охопленням і саме на його основі побудоване публічне адміністрування у сфері соціального розвитку. Публічне управління повинно виступати як практичний організуючий і регулюючий вплив держави на суспільну життєздатність людей з метою її впорядкування, збереження чи перетворення, опираючись на владну силу, яку обмежує дієвий суспільний контроль як основний чинник планування в суспільстві верховенства права. Зрештою, публічне адміністрування є злагодженим механізмом взаємодії між державою та суспільством, а також усіх складових соціальної системи, в основі якого активно-організована діяльність керуючих органів, процес реалізації, функціонування влади, її динаміка, її природний стан. Сенс управління полягає у здатності визначати, детермінувати вольову цілеспрямовану діяльність людей, підкоряти поведінку кожного учасника управлінських відносин єдиним авторитетним засадам в цілях свідомого регулювання різноманітних сторін суспільного життя, а в кінцевому рахунку – для забезпечення прав людини. Публічне адміністрування – це регульована законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів державного управління, спрямованих на реалізацію законів та інших нормативно-правових актів з управлінських рішень, встановленому законодавством про адміністративні послуги.. Державні органи надають

можливість керівництву відповідно до закону і їх власним повноваженнями приймати будь-які управлінські рішення. При здійсненні цих повноважень, органи виконавчої влади повинні видавати нормативні акти (наприклад, акти уряду або акти органів виконавчої влади та місцевого самоврядування).

Таким чином, публічне управління та адміністрування - це злагоджена законна діяльність публічних органів управління трьох сфер влади – законодавчої, виконавчої та судової, що з усією ієрархією публічно-адміністративних інститутів спрямована на досягнення ефективного функціонування соціуму задля зміцнення економічної, політичної та соціальної сфери, а також, урахування інтересів усіх соціальних груп і прошарків населення та зміцнення на цій основі соціальної злагоди та єдності народу. Суб'єктом публічного адміністрування є система, представлена синтезом державних та недержавних суб'єктів публічної влади, основні структурні елементи якого, по-перше, це органи виконавчої влади та, по-друге, це виконавчі органи місцевого самоврядування. Сфера соціальної політики – це політика держави, що спрямована на пом'якшення негативних наслідків індивідуальної та соціальної нерівності, соціально-економічних потрясінь у суспільстві. Соціальна сфера включає об'єкти та процеси, що беруть безпосередню участь у формуванні системних властивостей, пов'язаних з удосконаленням особистості, задоволенням її безпосередніх, щоденних і більш високих потреб. Основна функція соціальної сфери – це функція соціального відтворення людей як суб'єктів життя і відтворення моделей, соціальних інститутів, соціальних суб'єктів життєво- важливих ресурсів. Вітчизняна публічно - управлінська практика в соціальній сфері характеризується низкою суттєвих недоліків, серед яких необхідно вказати на неузгодженість нормативно-правового врегулювання системи надання соціальних послуг; недосконалість системи державних соціальних допомог; несправедливість розподілу державних соціальних трансфертів, низьку адресність при наданні соціальної підтримки та орієнтацію на екстенсивне охоплення нею населення, нерозвиненість системи соціального страхування; неефективність фінансового

забезпечення заходів державного соціального захисту, недостатню залученість громадських організацій до процесу надання соціальних послуг тощо.

Публічне управління та адміністрування виконує ряд функцій, а саме: прогнозування, планування, організація, загального управління, оперативних наказів і втручання, регулювання, контролю і обліку, аудиту ефективності. Змістом публічного адміністрування у сфері соціального захисту є координація та узгодження фундаментальних взаємодій, поліпшення структури цієї надзвичайно складної системи, що вимагає участі в управлінні значного числа суб'єктів на всіх рівнях її організації. Публічне управління та адміністрування у сфері соціального розвитку – це діяльність публічних органів, яка відрізняється від інших видів управління, по-перше, тим, що воно здійснюється за допомогою уряду і державних органів, по вибудованій ієрархії зверху до низу; по-друге, відмінність його в тому, що воно має бути відкритим і прозорим на демократичних засадах, тобто, публічним. Пріоритетну роль тут відіграє політичне керівництво, так як політика є концентрованим виразом соціальних інтересів соціальних груп і громадян. Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що сучасну культуру публічного адміністрування формують наукові праці багатьох дослідників як вітчизняної, так і зарубіжної науки понад двох сторіч. Публічне адміністрування у сфері соціального розвитку – це особлива діяльність, що вимагає спеціальних знань, особливих форм і методів регулювання, а також має специфічні цілі, завдання і функції. Метою публічного адміністрування у даній сфері є врегулювання соціального питання на демократичних засадах, коли інтереси людини, повага до її честі і гідності стоять понад усе. І лише за таких умов наше суспільство зможе долучитися до європейської спільноти.

Враховуючи складність сучасної соціально-економічної ситуації, недостатність ресурсів, держава повинна шукати партнерів та активізувати практику співробітництва між різними секторами: державним (органи публічної влади на різних рівнях), приватним (бізнес) та неурядовим (громадські організації). Така практика залучення недержавних організацій до

процесу надання соціальних послуг є позитивною, оскільки на місцевому рівні громадські організації краще обізнані із очікуваннями, потребами і специфікою територіальних громад, що сприяє підвищенню якості та ефективності надання соціальних послуг. Окрім цього, важливе значення для забезпечення гарантованих державою соціальних послуг тим, хто їх потребує, має питання унормування їх переліку, обсягу і розрахунку вартості послуги. Такий підхід дасть змогу визначати необхідну кількість коштів для надання соціальних послуг різним цільовим групам, забезпечить дієвість партнерства держави та громадського сектора, створюючи сприятливі умови для розкриття потенціалу й спрямування соціальне.

Отже, основними напрямками удосконалення публічно-управлінської практики у площині імплементації соціальних пріоритетів є:

- застосування сервісного підходу у здійсненні соціальної функції держави, що передбачає дотримання принципів децентралізації і розмежування повноважень і спрямовано на розвиток мережових форм управлінської взаємодії, прозорість і відкритість публічної влади, чутливість до запитів громадян;

- активне формування ринку соціальних послуг із реальною конкуренцією надавачів, підвищення якості і зниження витрат на виробництво соціальних послуг і максимальне наближення їх до споживача, підвищення адресності та економічно обґрунтоване витрачання коштів та інших ресурсів;

- оптимізація системи моніторингу та оцінки якості соціальних послуг;

- забезпечення на регіональному рівні методичного супроводу, навчання та перепідготовки персоналу надавачів послуг;

- залучення до співпраці неурядових організацій, зокрема у частині надання соціальних послуг;

- орієнтація на субсидіарні підходи, за яких держава створює стимули для діяльності і розвитку громадян та їх об'єднань через відповідні механізми, залишаючи за собою право втручатися тоді, коли люди дійсно не

можуть подбати про себе власними зусиллями, визначаючи обов'язкові мінімальні соціальні гарантії і забезпечуючи їх дотримання;

- зміщення акцентів у біактивного та дієвого втілення принципів соціального партнерства та взаємного врахування різноманітних соціальних інтересів, що повинно сприяти консолідації суспільства, зміцненню базових інституцій соціальної держави сучасного типу та успішній імплементації сучасних соціальних пріоритетів.

Висновки. Сформовано сучасну модель соціального розвитку як динамічної системи у контексті публічного управління та адміністрування та важливої частини управлінської діяльності, що відображає структуру, систему, культуру і соціальні взаємозв'язки і взаємовідносини, що демонструють глобальні зміни останніх десятиліть і вимагають серйозної перебудови концепції (моделі, теорії, парадигми) соціального розвитку, що враховує природні і антропогенні чинники. Експоненціальний характер розвитку технологій у ХХІ столітті змінив розуміння ролі людини в оточуючому середовищі і сформував нову модель взаємодії людини, природи, суспільства. Зовнішні чинники - об'єктивні показники, що впливають на публічне управління та адміністрування, серед яких можна виділити – економічну, технологічну, цифрову складові. Внутрішні чинники – суб'єктивні показники, що впливають на формування моделі соціального розвитку як динамічної системи через взаємодію людини, соціуму, влади, держави, управління. Обґрунтовано категоріальну природу соціального розвитку як динамічної системи, пов'язаної із зростанням нестійкості та нестабільності сучасного суспільства, що приводить до необхідності удосконалення моделі соціального розвитку

Матеріали досліджень представляють інтерес для практиків, керівників організацій, управлінців, всіх тих, хто займається проблемами формування моделі соціального розвитку як динамічної системи у контексті публічного управління та адміністрування, для яких модель соціального розвитку як динамічної системи є вже не абстрактною категорією (явище, феномен, проблема і ін.), а прикладною категорією і прикладною наукою.

Список використаних джерел

1. Афанасьєва Людмила, Олексенко Роман. Активні інтеркультурні практики як індикатор взаємодії культурних груп і спільнот поліетнічного міста. Роман. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка. 2018. Випуск 18. С.40-47.
2. Баштанник В. Гуманізація публічного управління як імператив державноуправлінських трансформацій. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2012. Вип. 4. С. 11.
3. Воронкова В.Г. Глобалізація як процес універсалізації стосунків між державою та ринком/ Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2008. Вип. 35. С. 15-35.
4. Voronkova Valentyna, Metelenko Natalya, Nikitenko Vitalina, Silina Iryna. System analysis of the economy of sustainable development as environmentally balanced and socially oriented one. Humanities Studies. 2019. Випуск 1(78). С. 86-97.
5. Гегель Г.В.Ф. Энциклопедия философских наук. Т.1. Наука логики. М.: Изд-во «Мысль», 1974.
6. Державне управління у сфері безпеки соціально-еколого-економічних систем: монографія / С. М. Домбровська, В. В. Коврегін, А. Л. Помаза-Пономаренко, О. М. Коленов. Х.: НУЦЗУ, 2017. 244 с.
7. Дудова І. Соціальний захист як фундаментальна складова розвитку соціальних систем у Європейському Союзі. Економічний часопис – ХХ. 2014. № 7/8(1). С. 36-39.
8. Євсюков О. П. Державні механізми зміцнення соціально-економічної безпеки: монографія / О. П. Євсюков. Харків : НУЦЗУ, 2018. 287 с.
9. Каганов Ю.О. Історична компаративістика крізь призму філософсько-методологічного погляду. Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. 2010. Том 29. 250-258.

10. Nikitenko Vitalina. The impact of digitalization on value orientations changes in the modern digital society. *Humanities Studies*. 2019. Випуск 2(79). С. 80-94.

11. Реформування соціальної політики в Україні: проблеми та перспективи: навч.- наук. вид. / авт. кол.: В. А. Скуратівський, В. П. Трощинський, П. К. Ситник та ін.; за заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Трощинського. К.; Львів: НАДУ, 2012. С. 129.

12. Модернізація державного управління та європейська інтеграція України: наук. доп. / авт. кол.: Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін та ін.; за заг. ред. докт. наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка. К., 2013. С. 42.

13. Oleksenko Roman. Position and role of modern economic education as the main megatrend of innovative development of Ukraine. *Humanities Studies*. 2019. 2 (79). P. 169-181.

14. Олексенко Р.І., Ортіна Г.В. Особливості інноваційно-інвестиційної політики антикризового розвитку реального сектору економіки України. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної*. 2018. Вип. 5 (17). С. 33-39.

15. Публічне управління та адміністрування у цифровому суспільстві: монографія / Г. В. Ортіна та інш. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2020. 194 с.

16. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід [Електронний ресурс]: монографія / ред. С. Чернов, В. Воронкова, В. Банах, та ін.; ЗДІА. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 603 с. ISBN 978-617-685-027-4

17. Tovarnichenko Vladimir. Pseudoscience and information security in smart – society *Humanities Studies*. 2019. Випуск 1(78). P.15-26.

References

1. Afanas`yeva Lyudmy`la, Oleksenko Roman. (2018) Akty`chni interkul`turni prakty`ky` yak indy`kator vzayemodiyi kul`turny`x grup i spil`not

polietnichnogo mista. Roman. Visny`k L`vivs`kogo universy`tetu. Seriya filosofsk`ko-politologichni studiyi. L`viv: L`vivs`ky`j nacional`ny`j universy`tet imeni Ivana Franka. 2018. Vy`pusk 18. S.40-47.

2. Bashtanny`k V. (2012) Gumanizaciya publichnogo upravlinnya yak imperaty`v derzhavnoupravlins`ky`x transformacij. Visny`k Nacional`noyi akademiyi derzhavnogo upravlinnya pry` Prezy`dentovi Ukrayiny`. Vy`p. 4. S. 11.

3. Voronkova V.G. (2008) Globalizaciya yak proces universalizaciyi stosunkiv mizh derzhavoyu ta ry`nkom. Gumanitarny`j visny`k Zaporiz`koyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi. Vy`p. 35. S. 15-35.

4. Voronkova Valentyna, Metelenko Natalya, Nikitenko Vitalina, Silina Iryna. (2019) System analysis of the economy of sustainable development as environmentally balanced and socially oriented one. *Humanities Studies*. Vy`pusk 1(78). S. 86-97.

5. Gegel G.V.F. Entsiklopediia filosofskikh nauk. T.1. Nauka logiki. M.: Izd-vo «Mysl», 1974.

6. Derzhavne upravlinnya u sferi bezpeky` social`no-ekologo-ekonomichny`x sy`stem: monografiya / S. M. Dombrovs`ka, V. V. Kovregin, A. L. Pomaza-Ponomarenko, O. M. Kolyenov. X.: NUCzZU, 2017. 244 s.

7. Dudova I. (2014) Social`ny`j zaxy`st yak fundamental`na skladova rozvy`tku social`ny`x sy`stem u Yevropejs`komu Soyuzi. *Ekonomichny`j chasopy`s – XX. # 7/8(1)*. S. 36-39.

8. Yevsyukov O. P. (2018) Derzhavni mexanizmy` zmicznennya social`no-ekonomichnoyi bezpeky`: monografiya / O. P. Yevsyukov. Xarkiv: NUCzZU, 287 s.

9. Kaganov Yu.O. (2010) Istory`chna komparaty`visty`ka kriz` pry`zmu filosofsk`ko-metodologichnogo poglyadu. Naukovi praci istory`chnogo fakul`tetu Zaporiz`kogo nacional`nogo universy`tetu. Tom 29. 250-258.

10. Nikitenko Vitalina. (2019) The impact of digitalization on value orientations changes in the modern digital society. *Humanities Studies*. Випуск 2(79). С. 80-94.

11. Reformuvannya social'noyi polity'ky' v Ukrayini: problemy' ta perspekty'vy': navch.- nauk. vy'd. / avt. kol.: V. A. Skurativs'ky'j, V. P. Troshhy'ns'ky'j, P. K. Sy'tny'k ta in.; za zag. red. V. A. Skurativs'kogo, V. P. Troshhy'ns'kogo. K.: L'viv: NADU, 2012. S. 129.

12. Modernizaciya derzhavnogo upravlinnya ta yevropejs'ka integraciya Ukrayiny': nauk. dop. / avt. kol.: Yu. V. Kovbasyuk, K. O. Vashhenko, Yu. P. Surmin ta in.; za zag. red. dokt. nauk z derzh. upr., prof. Yu. V. Kovbasyuka. K., 2013. S. 42.

13. Oleksenko Roman. (2019) Position and role of modern economic education as the main megatrend of innovative development of Ukraine. *Humanities Studies*. 2 (79). P. 169-181.

14. Oleksenko R.I., Ortina G.V. (2018) Osobly'vosti innovacijno-investy'cijnoyi polity'ky' anty'kry'zovogo rozvy'tku real'nogo sektoru ekonomiky' Ukrayiny'. *Ekonomichny'j visny'k Zaporiz'koyi derzhavnoyi inzhenernoyi*. Vy'p. 5 (17). S. 33-39.

15. Publichne upravlinnya ta administruvannya u cy'frovomu suspil'stvi: monografiya / G. V. Ortina ta insh. Melitopol': FOP Odnorog T.V., 2020. 194 s.

16. Publichne upravlinnya ta administruvannya v umovax informacijnogo suspil'stva: vitchy'znyany'j i zarubizhny'j dosvid [Elektronny'j resurs]: monografiya / red. S. Chernov, V. Voronkova, V. Banax, ta in.; ZDIA. Zaporizhzhya: ZDIA, 2017. 603 c. ISBN 978-617-685-027-4

17. Tovarnichenko Vladimir.(2019) Pseudoscience and information security in smart – society *Humanities Studies*. Vy'pusk 1(78). P.15-26.